

Od města k městu

Minule jsme si, vážení a milí, ukázali na příkladu různých jazyků, jak pestrý byl život ve světě prvních křesťanských staletí. Dnes v tom budeme pokračovat, byť trochu jinak – ale u života rozhodně zůstaneme. Začneme třeba tím, kde se převážně odehrával.

Důležitou, a můžeme říci rozhodující roli ve starověku hrála velká města. V nich se také křesťanství šířilo rozhodně více než na venkově. Bylo to dáno i tím, jak tenkrát venkov vypadal: v pozdním starověku už bychom na něm nenašli drobná hospodářství a políčka; většina krajiny byla rozdělena na velkostatky a plantáže, na nichž nepracovali jejich majitelé, nýbrž stavky a tisíce otroků. Ve městech se tedy radostná zvěst šířila a hlásala snáze. Koneckonců český výraz „pohan“ pochází z latinského paganus, což znamená zkrátka a dobře „venkovan“.

Zatímco na venkově mělo křesťanství charakter řecké „misijní“, ve městech budovalo svou strukturu. Mohli bychom říci, že co město, to biskup, tedy do určité míry samostatná jednotka. Sousední biskupové se ovšem navzájem znali a udržovali spolu intenzivní styky na znamení jednoty církve.

Velmi záhy se do popředí dostala nejvýznamnější města Římské říše, která byla jejími politickými a obchodními centry – a která také byla spojena s působením apoštolů, tedy s křesťanstvím nejčerstvějším, křesťanstvím první generace. A byla to především města spojená s apoštolem Petrem – tedy prvním mezi apoštoly, kterému Pán světil úkol „utvrzovat bratry ve víře“ (Lk 22, 32).

KTERÁ MĚSTA TO BYLA?

Své zvláštní postavení měl samozřejmě Jeruzalém – místo, kde se odehrávaly velikonocní události. Zde však kupodivu nebyl za prvního biskupa pokládán Petr, nýbrž Jakub Mladší. S Petrem ovšem bylo spojeno jiné, velice významné město Blízkého východu, a to Antiochie. Zde apoštol Petr krátce působil, zde byl pokládán za prvního biskupa tohoto města – a zde také byli Je-

žíšovi učedníci poprvé nazváni „křesťané“, tedy „kristovci“ (Sk 11, 26).

Nejdůležitějším Petrovým působištěm byl samozřejmě Řím – hlavní město říše, milionová metropole. Zde se také stal Petr prvním biskupem, zde působil několik desetiletí a zde zemřel mučednickou smrtí někdy v letech 64–67. Jeho následovníci, římsí biskupové, od Petrova mimořádného postavení mezi apoštoly odvozovali svou autoritu – a odvozují ji dodnes. Římskému biskupovi, nástupci sv. Petra, se začalo říkat papež (už kolem roku 300).

Velice významným městem byla egyptská Alexandrie. Sídila zde obrovská knihovna, proto byla Alexandrie pokládána za centrum vzdělanosti. Byla zde i velmi živá židovská komunita – zde právě, určitě si vzpomínáte, vzniká řecký překlad Starého zákona. A zdejší biskup byl také tradičně spojován s apoštolem Petrem; ne sice přímo s Petrovým působením, nicméně za

Biskupové těchto měst začali postupně užívat titul „patriarcha“. Pochází z řeckých slov patér „otec“ a arché „vláda“. Doslechme se tedy o patriarchátu Antiochie a Alexandrie. V souvislosti s římským biskupem se po určitou dobu mluvilo o „patriarchátu Západu“. Později byl titul patriarchy přiznán také biskupům Jeruzaléma a Konstantinopole neboli Byzance. Dnes toto označení užívají různí představitelé různých církví.

V jednotlivých patriarchátech se postupně vyvíjela zvláštní, svébytná podoba liturgie. Proto můžeme mluvit o bohoslužbě alexandrijského, antiošského nebo římského typu (a také o podobách smíšených). Krom toho se z původních vzdělávacích kurzů pro katechumeny vyvíjejí svébytné teologické školy – konkrétně v Antiochii a Alexandrii. Ale o tom zase někdy příště.

S trochou napětí se pro dnešek loučí otec Zdeněk Drška

Foto: Savapan Photo, Only Fabrizio - Adobe stock

BOŽÍ INFLUENCER

TEXT ZBYNĚK PAVIENSKÝ
KRESBA CZINA

MLADÝ CARLO ACUTIS VELICE RYCHLE DOSPÍVAL VE VÍŘE A JIŽ V SEDMI LETECH ZATOUŽIL PO PRVNÍM SVATÉM PŘIJÍMÁNÍ.

